

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ T.B.M.M. Grup Başkanlığı
Tarih : 27/1/2021
Sayı : 132

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İnsan faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan sera gazları, uzun yıllar atmosferde birikerek sera etkisi oluşturmuş, bu durum zaman içerisinde iklimin değişmesine ortam hazırlamıştır. İçinde bulunduğumuz yüzyılda ise iklim değişikliğinden en fazla etkilenenler, tarih boyunca dünyayı en az kirleten ülkeler olmaya devam etmektedir. Bu ülkeler arasında yer alan Türkiye; son 18 yılda iklim değişikliği ile mücadele noktasında küresel ve ulusal ölçekteki çabalarına ciddi bir ivme kazandırmıştır. Ancak dünyada özellikle son birkaç yılda iklim değişikliğine bağlı afetlerin artması, doğal kaynakların her geçen gün azalması, bu durumun tabiatı ve insan hayatını doğrudan etkilemesi; yeni ve daha güçlü tedbirler almayı zorunlu hale getirmiştir. Türkiye'nin en çevreci siyasi partisi olan AK Parti öncülüğünde ülkemiz de; iklim değişikliğinin tabiatı ve yaşamı olabildiğince az etkilemesi, gelecek nesillerimize daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir dünyanın miras bırakılması için daha fazlasını yapabilme gayreti içerisinde. Bu kapsamda küresel iklim değişikliğinin ülkemize etkilerinin incelenmesi, kuraklıkla mücadeleye yönelik su kaynaklarımızın bütüncül ve verimli yönetilmesi, ayrıca sulak alanların korunmasına ilişkin sorunların tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasamızın 98'inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Çiğdem KARAASLAN

Samsun Milletvekili

Prof. Dr. Veysel EROĞLU

Afyonkarahisar Milletvekili

Nevzat CEYLAN

Ankara Milletvekili

Cihan PERTAS
Gümüşhanev Mr.

Hüseyin Mengüş
Kayseri Mehmet
Mehmet Mehmet

J. H. + Polat
İstanbul M.V.

Yasin UĞUR

Burdur M.V.

Ramazan Can Kırıkkale

Ali Cumhur TARKIN MERSİN

Yusuf BEYAZIT Tokat

İsmail GAZEL Kütahya

Bayram Özgelik Bursa

Mehmet Cihat SAK Kırıkkale

Yunus KILUŞ

Kars

Halil Dalkılıç İstanbul

Bekir Kuşat EREN AYDIN M.

Tahir Akyörek Konya M.Y.

Mücahit DURMUSÖZÜ Osmaniye M.

Abdullah Doğru Adana

Nasrullah GÜLER Adana M.

İsmail KAYN Osmaniye

Tamer DAĞLI Adana

Cumhur Çinal Kırıkkale

Arzu AYDIN Bilecik

Şükrü İskenderoğlu Çanakkale

SERMIN BALIK ELAZIĞ M.

Ahmet Kiliç Bursa Mv.

ZÜLFÜ DEMİRBÂĞ Elazığ

Ruat Köktas Samsun Mv.

Şirin ÜNAL İST. Samsun

Ahmet Bolal Döğeri Ankara

Hacı Bayram Rüşkaylı Mv.

Şen Çelik Mv.

Ahmet Döğeri Mv.

Ahmet Akay Samsun

Abdulahat Arvas Van

Cemal TAŞAR Bitlis

Şelhattin MINSOLMAZ KIRKLARELİ

Zeynep Çelikkaleli Ankara

Ahmet SORGUN KONYA

Hacı Bayram Rüşkaylı Mv.

Fatma Aksal Edirne

F. Akın

Oya Erone Diyarbakır

Atay USLU Antalya

Ata Uslu

Belgin uygar Balıkesir

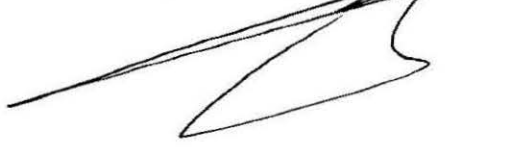
Ahmet Ödemir Kırşehir

Sani SAKIR Kocaeli

Mahmut AHİLA KATİA İzmir

F. Alpay Özalan

İzmir

Zeynep C-İL-2014-14

Minister of Justice

İbrahim Halil FIRAT

Adıyaman M. V.

Emet H. C. M. A. S. T. M.

Emet H. C. M. A. S. T. M.

Mustafa Demir İstanbul M. V.

Ahmet ÇAKIR. Malatya M. V.

Yusuf Ziya YILMAZ

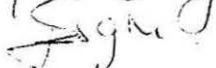

Melika Akgeç

YALOVA M. V.

Mustafa Esgin Bursa M. V.

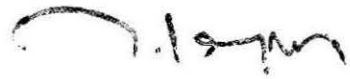

Osman Nuri Gülben

Van Milletvekili

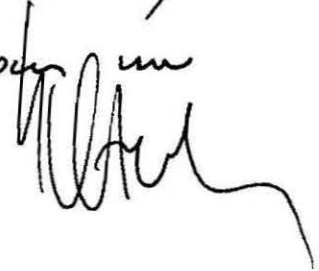

Orhan YEGİN
Ankara Milletvekili

Sabri ÖZTÜRK

Giresun M. V.

Abdullah Güler - İstanbul

İsmail Böneş - Uşak

Hacı Turan
Zafer Kırık

ANKARA
BURSA

Recep Özel

İSPARTA

M. Nihat Aydın

BURSA

İbrahim YURUMUSÖREN Afyonkarahisar

Mustafa Arslan Tokat

Metin Çelik Kars

İsmail Bekir Bayındır

Çorum

Çiğdem Erdoğan Atabek Sakarya

Pakire M. H. Arslanır Balıkesir

Cemal Akbıç Aksaray

Yasar Kumpner İzmir

Salim Günter Çankırı

NILGÜN ÖK Denizli

YELDA ERG GÖKCAN NİĞNİ

Zeynep Yıldız Ankara

Emrullah isler Ankara
Yavuz Subaşı Balıkesir

EMRA KAPLAN Kırıkkale
MANİSA MU Çelebi

Emine Yavuz Gökçe BURSA MU

Sinir ÜNAL ist. siner

Fend Tediyeler Olsun

Ahmet Demircan Jamsun

Mustafa Atas İstanbul

Salih COŞA Trabzon

Refik ÖZEN Bursa

Hakan Gökçe Bursa

Sare Aydın İstanbul

Uğur AYDEMİR Manisa

Selman ÖZBOYACI KONYA

Le Selva Çam İstanbul

Eyüp ÖZSOY İstanbul

Hacı Osman AKGÜL Gümüşhane

İbrahim Halil YILMAZ S.Ürgü

Ümral Emrah KARAMEL Kayseri

Vildan Yılmaz Genel Bursa

İrfan Kartal Van

Emine Zeybek Kocaeli

Tilay Kaymazcı İstanbul

Mehmet Mehdi EKER

Di'yarbakir Muharrem
MV.

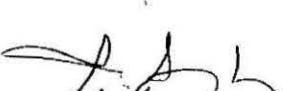
Yilmaz TUNG

Bartın MV.

Mustafa Savaş

Aydın MV.

Ahmet AYDIN

Aydın MV.

M. Fatih Toprak

Aydın MV.

Hüseyin Yavuz

Hatay MV.

Habib ÖZCAN

Samsun MV.

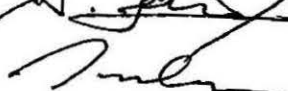
Cemal Bekle

İzmir MV.

Ahmet Berat Gonkar

İstanbul MV.

Burhan BOZKAR

İzmir MV.

Yusuf BAKAR

İzmir MV.

Hüseyin DİNÇ

İzmir MV.

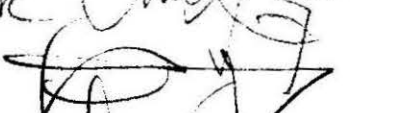
Mehmet E. Sezer

İzmir MV.

Mustafa CANİK

BALIKESİR MV.

Ahmet Zambacı

Aydın MV.

Mustafa YEL

Tekir MV.

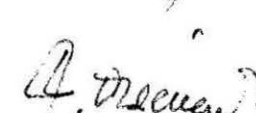
Hüseyin Sarıoğlu

Hatay MV.

Burhan Dönmez

İzmir MV.

Hacı Ahmet Dönmez

Konya MV.

Orhan Erdem Konya . Ankara

Cayda Brinmez GANKIM izmir M Beygelen
MEHMET SAIT KIRAZOĞLU GAZİANTEP Mardin
Metin Gündoğdu ORAN Millebelen Mardin

Selim Güterkin NİĞDE M

Selami ALTINTIK Erzurum

~~Nilem~~ OK Mehmet Yılmaz GİĞİZ Isparta Ağrı

Kaya Bekir Karaman

Dr. KAYINCI Gorum

İbrahim KILIC Karaman M.

İlhan İNCEOĞLU Karaman M.

Yasin UĞUR Burdur M.

Ahmet Arslan Kars

Ahmet TAN KIRAKTA

Pamir Bilen Manisa

Seyhan DİNÇER MARAŞ

Zehra Taşkesenli B. ERZURUM

Capir Dincel MARDİN

M. Yavuz DEMİR MARDİN

Bülent Rıfat Malazgirt

Sahin PINAR Dersim

Mehmet ÇELİK	Balıkesir Mu.	İzmir
Adnan Gannar	Trabzon Mu.	Y. 25
İbrahim AYDIN	Antalya Mu.	Y. 25
Ahmet TAN	Kütahya Mu.	Y. 25
Selim GÜLTEKİN	NİĞDE Mu.	Y. 25
Selam Y. AĞCI	Bilecik Mu.	Y. 25
Metin Gündoğdu	ORDU Mu.	Y. 25
Mustafa KENDİRCİ	ERZİNCAN Mu.	Y. 25
Asuman ERDOĞAN	Ankara Mu.	Y. 25
Mehmet Halil ÇELİK	SİVAS Mu.	Y. 25
İsmet YILMAZ	SİVAS Mu.	Y. 25
Güngör KONAĞIOĞLU	TEKİRDAĞ Mu.	Y. 25
Bayram Özçelik	BURDUR Mu.	Y. 25

GENEL GEREKÇE

İçinde bulunduğumuz yüzyılın en önemli küresel gündem maddeleri arasında yer alan iklim değişikliği konusu, coğrafi ve stratejik konumu itibarıyla ülkemiz için önemli bir tehdit unsurudur. Artan küresel sıcaklıklar, eriyen buzullar, yükselen deniz seviyeleri, mevsimlik yağışların azalması, ani ve şiddetli yağışların artması, sel ve taşkınlar, tarım topraklarının kuraklaşması ve çölleşmesi, iklim değişikliğinin etkilerinden belli başlı birkaç tanesidir.

Birleşmiş Milletler verileri itibarıyla 1880'den 2012'ye kadar ortalama küresel sıcaklık 0.85 °C artış göstermiş; 1901'den 2010'a kadar küresel ortalama deniz seviyesi 19 cm yükselmiştir. Küresel karbondioksit (CO₂) emisyonları 1990'dan bu yana yaklaşık yüzde 50 artmıştır. Dünya Bankası verilerine göre; iklim değişikliğinin ağırlaşan etkileri yoğun nüfuslu üç bölgede (Sahraaltı Afrika, Güney Asya ve Latin Amerika) 2050 yılına kadar 143 milyon kişinin iklim mültecisi olmasına yol açabilir. Bu rakamlar ve tahminler göstermektedir ki; iklim değişikliği ile mücadele, içinde bulunduğumuz dönemde ulusal çabalara ihtiyaç duyan, daha önce hiç olmadığı kadar önem ve aciliyet arz eden küresel bir meseledir.

İklim değişikliği konusundaki uluslararası müzakereler, Birleşmiş Milletler öncülüğünde 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı'ndan bu yana devam etmekte, 1994 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) başta olmak üzere yeni anlaşmalar ve protokollerle kapsamını giderek genişletmektedir. Küresel iklim rejimini 2020'ye kadar düzenleyecek olan Kyoto Protokolü 1997 yılındaki 3. Taraflar Konferansı'nda imzaya açılarak 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Ülkemiz İklim Değişikliği Sözleşmesine 2004 yılında, Kyoto Protokolü'ne 2009 yılında taraf olmuştur. BMİDÇS kapsamında yürürlükte olan küresel anlaşma 21. Taraflar Konferansı'nda imzaya açılan Paris İklim Anlaşması'dır. Türkiye Paris Anlaşması'nı yürürlüğe girdiği 2016 yılında imzalamıştır. Ancak Paris Anlaşma'sının ek listelerinde ülkemiz, "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler" ilkesine uygun olarak değerlendirilmemiştir. Bu durum ülkemizin Yeşil İklim Fonu başta olmak üzere diğer olanaklardan yararlanmasına imkân tanımadığından dolayı Anlaşma, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde henüz onaylanmamıştır.

Paris Anlaşması'nı onaylamamış olmak Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadelesini sekteye uğratmamış, son 18 yıla tekabül eden iktidarlarımız döneminde hayati önem arz eden politika ve yatırımlarla ülkemiz iklim değişikliği ile mücadelede küresel ölçekte adından söz ettirmeye başlamıştır. Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı, İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı, Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında Enerji Verimliliği Eylem Planı, Yenilenebilir Enerji Kanunu gibi pek çok mevzuatla; iklim değişikliği ile mücadelede azaltım ve uyumla doğrudan ilgili enerji, su, tarım ve ormancılık, ulaştırma, sanayi, atık yönetimi ve bina sektörünü içeren alanlarda düzenlemeler yapılmış, kamu-özel işbirliğine yönelik atılan adımlar sektörlerimizin üzerindeki ölü toprağını kaldırarak ülkemizi dünya ile rekabet edebilir hale getirmiştir.

İklim değişikliği, tabiattaki yaşamı doğrudan etkilemesi, doğal kaynaklar üzerinde tehdit oluşturması ve özellikle nüfusun çok büyük bir bölümünü barındıran şehirlerde yarattığı riskler yönüyle önemli bir küresel kriz niteliğindedir. Söz konusu tabii kaynakların başında su gelmektedir. Dünyanın toplam su rezervinin buzullar dâhil % 2,5'i tatlı su olup bunun ekonomik olarak kullanılabilir kısmı sadece %1 düzeyindedir. Akdeniz Havzası'nda yer alan ülkemiz, mevcut su rezervleri bakımından su stresi yaşayan ve bugünkü tüketim alışkanlıkları devam ettiği takdirde gelecekte su fakiri olma riski barındıran ülkeler arasındadır. İnsan sağlığının, tabii ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ise su kaynaklarında koruma-kullanma dengesinin gözetilmesine bağlıdır.

Sahip olduğu biyolojik çeşitlilik dolayısıyla dünyanın tabii zenginlik müzeleri olarak kabul edilen sulak alanlar (göller, sazlıklar, bataklıklar, vb.) günümüzde yeryüzünün en önemli ekosistemleri olarak kabul edilmektedir. İklim değişikliğine yol açan karbonun % 40'ını depolama özelliğine sahiptir; tek başına 771 milyar tonluk karbon deposudur. 19. yüzyılın son

çeyreği ve 20. yüzyıl, yeryüzündeki sulak alanların çok büyük bir kısmının kaybedildiği yüzyıl olmuştur. Sıtma hastalığını önlemek için başlatılan kurutma çalışmaları, takip eden yıllarda tarım toprağı kazanma maksadına yönelerek devam etmiştir. Geçmişte bu maksatla kurutulan sulak alanlarda, içinde bulunduğumuz dönemde tarım yapılmasının mümkün olmadığı ne yazık ki geç anlaşılmıştır. Sulak alanlarının korunmasını ve sürdürülebilirliğini sağlamayı hedefleyen RAMSAR (Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi) 1971 yılında imzaya açılmış, 2020 yılı itibariyle 170 ülke Sözleşmeye taraf olmuş ve sınırları dâhilindeki sulak alanlarını koruyacağını ve akıllıca kullanacağını uluslararası düzeyde taahhüt etmiştir. Ülkemiz de Sözleşme'ye 1994 yılında taraf olmuş ve 14 sulak alanımız RAMSAR alanı olarak koruma statüsüne kavuşturulmuştur. 2002 yılında Sözleşme'nin ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamak için, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliğı çıkarılmış, 2007 yılında ise sulak alanların kurutulması ve doldurulması tamamen yasaklanmıştır.

Su kaynaklarının azalması ve kirlenmesi, topraklar üzerinde oluşturduğu kuraklık ve çölleşme baskısı nedeniyle gelecekte insan hayatını etkilemeye devam edecektir. Dünyada her yıl 12 milyon hektar tarım arazisi bozulmakta; 5 milyon hektarın üzerinde orman arazisi azalmaktadır. Öte yandan iklim değişikliğine sebep olan karbon emisyonlarının da % 25'i arazi tahribatından kaynaklanmaktadır. Ülkemiz son 18 yılda iklim değişikliği ile mücadelesinde topraklarımızın kuraklaşmasını önlemek, karbon yutak kapasitesini arttırmak, hava kalitesini yükseltmek gibi birçok amaçla orman varlığını arttıran nadir ülkelerden biridir. Orman alanlarımızın büyüklüğü iktidarlarımız döneminde 20,8 milyon hektardan 22,7 milyon hektara ulaştırılmıştır. Ancak bulunduğumuz coğrafya itibariyle topraklarımızın % 65'i kurak, yarı kurak ve yarı nemli iklim özelliklerine sahiptir. Dolayısıyla içinde bulunduğumuz dönemde ve yakın gelecekte kuraklık, ülkemiz için önemli bir tehdit unsurudur.

Son 18 yılda Türkiye'de tarım topraklarının korunması gayesiyle; sulama imkânlarının ve sulanan alan varlığının artırılması, yeni teknolojiler ve uygulamalarla verimli hale getirilmesi geçmişle kıyaslanamayacak düzeyde mesafe kat edilmiştir. İktidarlarımız döneminde 600'ü baraj, 423'ü gölet ve bent, 590'ı hidroelektrik enerji santrali, 1.457'si sulama tesisi, 262'si içmesuyu tesisi, 21'i atıksu arıtma tesisi, 5.089'u taşkın koruma tesisi, 253'ü toplulaştırma tesisi olmak üzere 255 milyar TL maliyetindeki 8.695 tesis ve düzenleme milletimizin hizmetine sunulmuştur. 2002 yılında 2,3 milyon hektar olan sulanan alan büyüklüğü 6,65 milyon hektar alana ulaşmıştır. Bunların yanı sıra şehirlerimizin kanayan yaraya dönüşmüş içme suyu problemleri, uzun vadeli projeler hayata geçirilerek büyük oranda ortadan kaldırılmış, en kurak dönemlerde dahi şehirlerimiz susuz bırakılmamıştır. 2007 yılından itibaren su kaynaklarımızın kirlenmeye karşı korunması için havzalar ölçeğinde Havza Koruma Eylem Planları hazırlanmaya başlanmıştır. Türkiye, AB uyum sürecinde çevre sektöründe diğer aday ülkelere kıyasla en hızlı ilerlediği ülkelerden biri olmuş, 2009 yılında Çevre Faslı müzakere sürecine açılmıştır. Bu süreç, ülkemizde havza esaslı su kaynakları yönetimine geçişi de hızlandırmıştır. 2011 yılında AB Su Çerçeve Direktifi ve ilgili diğer direktiflerin iç mevzuata aktarılması hızlanmış, bütüncül su yönetimi adına pek çok yönetmelik ve eylem planları yürürlüğe girmiştir. Geçtiğimiz aylarda Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu'nda Milli Su Politikası oluşturma ve Su Yönetimi Reform Planı hazırlama çalışmaları da son aşamaya gelmiştir. Öte yandan içinde bulunduğumuz dönemde küresel ısınmanın etkisi, toplumsal farkındalığın yeterli düzeyde oluşmamış olması, su kayıp kaçaklarının devam etmesi, tarımsal sulamada yaşanan sorunlar, su kaynaklarımızın ve topraklarımızın geleceğini tehdit etmeye devam etmektedir.

Her zaman daha fazlasını ve daha iyisini yapma gayesi içerisinde olan iktidarlarımız öncülüğünde Türkiye; iklim değişikliği ve söz konusu diğer sorunlarla mücadele etmek, gelecek nesillerimize daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir dünya miras bırakmak için gayret göstermeye devam edecektir. Bu kapsamda küresel iklim değişikliğinin ülkemize etkilerinin incelenmesi, kuraklıkla mücadeleye yönelik su kaynaklarımızın bütüncül ve verimli yönetilmesi, ayrıca sulak alanların korunmasına ilişkin sorunların tespit edilmesi ve çözüm

önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasamızın 98'inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.